

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТРАНСПОРТ, ОБСЛУЖВАНЕ И ЛЕКА
ПРОМИШЛЕНОСТ

гр. Добрич, ул. "Поп Богомил" № 1, тел/факс 602 197

e-mail: info-800328@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВА
ДИРЕКТОР.
инж. Нели

Заличено обстоятелство
по ЗЗД

ПЛАН
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ
НА НАСИЛИЕ
И УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ

УЧЕБНА 2026/ 2027 г.

Планът е приет с протокол № 11 на педагогическия съвет на проведено заседание
на 11.09.2026 г.

I. ПРЕДМЕТ:

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата и юношите в системата на средното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

II. ЦЕЛИ:

Основни цели на политиката за превенция и интервенция на насилието са:

- Да създаде позитивна култура и климат в училището;
- Да повиши осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, че насилието е неприемливо поведение;
- Да разработи система за превенция, която създава условия за превантивна работа с групата/класа и включва децата в образователни дейности, семинари, работилници, които да ги запознаят с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважение и толерантност към различията, да развиват чувствителност към границите на другия, етика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое – не, как да се реагира на неприемливо поведение, др.;
- Да създаде система за интервенция като разработи или разясни съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, вкл. по отношение на идентифициране и сигнализиране;
- Да създаде система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз;
- Да развие устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други, външни за училището, служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства и др.;
- Да създава механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

В допълнение на принципите в системата на предучилищното и училищното образование, цитирани в чл. 3, ал. 2 от ЗПУО, политиката за сигурна образователна среда следва да се базира и на следните специфични принципи:

- Позитивна култура и климат, които:
 - о Приемат различието и разнообразието и се базират на принципите на приобщаващото образование
 - о Дават възможност за развитие на сигурна среда, в която децата открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието
 - о Насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;
- Ефективно лидерство;
- Прилагането на цялостен институционален подход;
- Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците;
- Подкрепа и мотивиране на децата и служителите, в т.ч. информиране, обучение, консултиране, супервизия и изграждане на капацитет за справяне с насилието;
- Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция (вкл. мерки по информиране), които:
 - о Развиват емпатия и уважение сред децата
 - о Изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие;
- Системност и регулярност при вписване, изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаи на насилие и тормоз;
- Координация и последователни усилия от страна на институцията за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда;

- Партньорство с родителите;
- Непрекъснатата оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

III. ЗАДАЧИ:

Причините за насилието са много и комплексни и училището не би могло да повлияе на всички. Но целта е успешно да се намалят тези фактори, които са свързани със средата в самата институция и които допринасят за проявата на насилие и агресивни модели на поведение.

За сигурна образователна среда и нулева толерантност към насилие и тормоз са необходими:

1. Системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
2. Подобряване на физическата среда (с фокус върху стаите, общите помещения за хранене – столовата и бюфета, както и санитарните помещения), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата/ класа като общност;
3. Работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елемент между децата за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на групата/ класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока;
4. Последователни стъпки за разбиране на последиците от насилието и тормоза и мерки за подкрепа на децата за справяне с неприемливото поведение, които не наблягат на наказанието.
5. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза и насилието в училище на ниво клас, училище, общност.
6. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случаите на тормоз в училище.
7. Дефиниране на елементите на училищна компетентност по отношение на понятията „насилие” и „тормоз”.
8. Разработване алгоритъм за оценка на проблемното поведение (тормоз) и процедура от единни и съгласувани стъпки за действие.
9. Изследване на проблема и изготвяне оценка за състоянието на взаимоотношенията между учениците на междуличностно и групово ниво.
10. Координиране на съвместни мероприятия и въвличане в кампанията на външни структури, ангажирани с проблемите на училището (училищно настоятелство, общински органи и др.)
11. Провеждане на извънкласни дейности – спортни празници, походи, екскурзии, художествено – творчески инициативи, с цел гражданско възпитание и образование на учениците.

IV. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ:

На основание - Заповед № РД 09-5906/ 28.12.2017 г. на министъра на МОН, която отменя Заповед № РД 09-611/18.05.2012 год. и във връзка с прилагането на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и чл.2, ал.1, „ б ” „ а” от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните /ЗБППМН/ в ПГ ТОЛП е създаден Координационен съвет /КС/ за справяне с тормоза и насилието. Той е помощен орган на училищното ръководство, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза и насилието. Утвърден е със заповед на Директора на ПГ по ТОЛП-град Добрич № РД-10-5/ 15.09.2026 г.

V. ИЗГРАЖДАНЕ НА УЧИЛИЩНА КОМПЕТЕНТНОСТ ОТНОСНО ИЗМЕРЕНИЯТА НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ:

1. СЪЩНОСТ. ВИДОВЕ И ФОРМИ:

Какво е насилие?

В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето:

„**Насилие**“ над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„**Физическо насилие**“ е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето. „**Психическо насилие**“ са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

„**Сексуално насилие**“ е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

„**Пренебрегване**“ е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

Какво е тормоз?

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие.

Но не всеки акт на насилие е тормоз.

Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни.

Професор д-р Дан Олвеус определя тормоза като „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.“ Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставащо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики:

- 1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;**
- 2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира;**
- 3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на насилие.**

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като:

Физически тормоз, например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.

Психически тормоз, например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни

погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група – под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смушаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

„Кибернасилие“ и **„Кибертормоз“** са насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др. Ако дете е въввлечено в рискова ситуация онлайн, това винаги има своите отражения в реалния му живот. Преживяванията за детето могат да бъдат дори по-унизителни, тъй като кибертормозът не може да бъде прекратен веднага и е достъпен до много по-голям кръг хора.

2. Разлики между тормоз и закачки или игра между учениците:

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои – от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват.

Следното би могло да помогне за **правилна оценка на ситуацията**:

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако детето/ученикът не се чувстват добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако детето/ученикът, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.
- Ако детето/ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, което детето/ученикът не може да промени (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз.
- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.
- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или по-властно, това може да е тормоз.

Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

Физическото насилие и тормоз са формите, които възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към тях.

Психическото насилие и тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания. Проблемът се задълбочава, когато психическото насилие и тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват от възрастните и се считат за нормална част от

процеса на социализация и израстване на децата. Ето защо е важно да се обърне внимание още при първите признаци за съществуването на насилие и тормоз.

3. Признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът:

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните **физически и поведенчески признаци**:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- безпокойство и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове;
- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си; • агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, занемаряване (постоянно обличане на едни и същи дрехи или отказ да сменя косата си);
- психосоматични симптоми като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;
- различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст); • наблюдават се промени в навиците или в използването на интернет и социалните мрежи.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

VI. ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА:

VI.1. ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ:

Цялостната политика се реализира на равнище училище и на равнище група/клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на насилие и тормоз включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група/клас, например създаване на правила на отношения в групата/класа, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, регулярно провеждани в часа на класа или по друго време. Дискусиите са възможност в групата/класа да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват или смущават децата, като по този начин се създава пространство за мислене и отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне и развиване на нови умения и модели за ненасилствени отношения и поведение.

А/ ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА НИВО УЧИЛИЩЕ:

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование по ред, определен от директора.
Срок: септември 2026 г.
Отг.: Директор
2. Актуализиране на институционалните политики в съответствие с препоръките, описани в Механизма.
Срок: септември 2026 г.
Отг.: Директор
3. Актуализиране на Етичен кодекс на институцията, при необходимост
Срок: септември 2026 г.
Отг.: ЗДУД
4. Актуализиране на правила в Правилника за дейността на училището.
Срок: септември 2026 г.
Отг.: ЗДУД
5. Създаване на Координационен съвет /КС/ за справяне с тормоза и насилието- състав (председател, членове) със заповед на директора.
Срок: септември 2026 г.
Отг.: Директор
6. Планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза и насилието.
Срок: до септември 2026 г.
Отг.: Координационен съвет
7. Изготвяне на помощен материал за запознаване на учениците и родителите с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз.
Срок: 01.10.2026 г. -12.02.2027 г.
Отг.: кл. ръководители
8. Провеждане на анкетно проучване за изследване и оценка на ситуацията в началото на учебната година.
Срок: 02.11 -13.11.2026 г.
Отг.: психолог
9. Обработка, анализ и обобщаване на резултатите от извършването на оценка на тормоза и насилието в училището.
Срок: 16.11.- 30.11.2026 г.
Отг.: председател на Координационен съвет
10. Запознаване заинтересованите страни- педагогическия съвет, УС, класове, с обобщените резултати и обсъждане необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия.
Срок: 23.11.- 10.12.2026 г.
Отг.: председател на Координационен съвет
11. Актуализиране на плана за съответната учебна година за противодействие на училищния тормоз и насилието във връзка с установените и анализирани резултати от проведеното анкетиране /изследването/, който се утвърждава от директора на училището.
Срок: февруари 2027 г.
Отг.: председател на КС
12. Оптимизиране на системата за наблюдение и контрол в зависимост от резултатите от оценката на проблема.
Срок: декември 2026 г.
Отг.: Директор, председател на КС
13. Контрол по спазване на етичен кодекс на училищната общност.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Председател на КС

14. Подобряване на системата от дежурства с оглед ведоупускане на насилие и тормоз.

Срок: декември 2026 г.

Отг.: председател на КС

15. Да се подобри системата за съобщаване на случаи на тормоз (въвеждане на нови форми и канали).

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

16. Да се включат експерти, родителите и самите ученици в процеса на създаване и реализирането на училищната политика за противодействие на тормоза

Срок: до май 2027 г.

Отг.: Координационен съвет

17. Да се повишава квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани тренинги за определени категории от работещите в училище, за справяне с критични ситуации и други.

Срок: съгласно План за квалификационна дейност

Отг.: Директор

18. Да се организира и проведе „Ден за борба с тормоза в училище”.

Срок: февруари 2027 г.

Отг.: председател на КС

19. Изработване и разпространение на информационно образователни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:

а) превенция на тормоза;

б) правата и задълженията на децата.

Срок: април 2027 г.

Отг.: класни ръководители, психолог, образователен медиатор

20. Координиране на дейностите между ръководство – психолог- преподаватели, организирани в училище за превенция срещу тормоза.

Срок: април 2027 г.

Отг.: психолог, образователен медиатор

21. Работа и дейности по Програма за превенция и интервенция на агресията и насилието в училище.

Срок: до юни 2027 г.

Отг.: психолог, класни ръководители

Б/ ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА НИВО КЛАС/ ПАРАЛЕЛКА:

1. Запознаване на учениците със същността на тормоза, проявите и участниците в процеса /чрез анкети, разговори, дискусии, ролеви игри и споделяне на опит в часа на класа/;

Срок: съгласно разпределенията на часа на класния ръководител

Отг. Класни ръководители

2. Запознаване или припомняне на общоучилищните правила за поведение, на процедурата, в случай на нарушаване на правилата.

Срок: октомври 2026 г.
Отг. Класни ръководители

3. Да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането на нагласи и социални умения, недопускащи насилие.

Срок: до октомври 2026 г.
Отг. Класни ръководители

4. Провеждане на групови занятия- презентации, тренинг за превенция на насилието.

Срок: до април 2027 г.
Отг. психолог, класни ръководители, лектор РЗИ

5. Обсъждане между учениците и учителя на групата/ класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем.

Срок: постоянен
Отг. класни ръководители/ учители

6. Съвместни действия между класен ръководител/ учител и психолог.

Срок: постоянен
Отг. класни ръководители/ учители, психолог

7. Използване на посредник при разрешаване на възникнал конфликт.

Срок: постоянен
Отг. класни ръководители/ учители

8. Провеждане на индивидуални консултации и работа с ученици, понасящи насилие или извършители на насилие.

Срок: постоянен
Отг. класни ръководители/ учители, психолог, медиатор

9. Осигуряване на участие на учениците в подготовката, организирането и реализирането на дейностите по превенция на насилието.

Срок: май 2027 г.
Отг. класни ръководители/ учители, психолог, медиатор

10. Планиране на конкретни дейности по превенция на ниво група/ клас – отбелязване на празници, участие в инициативи, уъркшоп, организиране на ателиета, конкурси и др.

Срок: юни 2027 г.
Отг. Класни ръководители, медиатор

11. Включване на учениците, застрашени от противообществени прояви, в извънкласни мероприятия и дейности, организирани от класа или училището.

Срок: съгласно план на класа или училището
Отг. класни ръководители/ учители, психолог, медиатор

12. Насочване към допълнителни извънкласни и извънучилищни дейности на учениците, застрашени от противообществени прояви с цел превенция на проблемното поведение.

Срок: постоянен
Отг. класни ръководители/ учители, психолог, медиатор

13. Работа и дейности по Програма за превенция и интервенция на агресията и насилието в училище.

Срок: постоянен
Отг.: психолог, медиатор, класни ръководители

В/ ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА НИВО РОДИТЕЛИ:

1. Запознаване на родителите с Механизма на противодействие на тормоза в училище на тематична родителска среща и обсъждане на начините, по които те могат да се ангажират в противодействието на тормоза в училище.

Срок: октомври и ноември 2026 г.

Отг.: Председател на КС, кл. ръководители

2. Планиране на конкретни дейности за реализиране на партньорство с родители- провеждане на тематични срещи, организиране на работилници за родители и др.

Срок: до февруари 2027 г.

Отг.: Кл. ръководители

3. Взаимодействие на родители, учители и психолог при решаване на конфликти между ученици.

Срок: постоянен

Отг. Кл. ръководители, психолог

4. Включване на родители и близки на проблемни ученици в извънкласни мероприятия и дейности на класа и училището с цел приобщаването им към училищния живот и ангажирането им с живота на децата им в училище.

Срок: съгласно плана на класа или училището

Отг. Кл. ръководители и КС

5. Насочване при необходимост към основни здравни и социални услуги за децата и семействата.

Срок: постоянен

Отг.: психолог, медиатор

VI. II. ДЕЙНОСТИ ПРИ ИНТЕРВЕНЦИЯ:

Интервенциите включват отговора на институцията при възникнали ситуации на насилие и тормоз. Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на насилие, тормоз и криза и се реализират като отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, като се прилага принципа на най-добрия интерес на детето.

А/ ДЕЙНОСТИ ПРИ ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НИВО УЧИЛИЩЕ:

Задължително се включват в Годишния план за дейността на институцията и се приемат на първия педагогически съвет за учебната година. Включват:

1. Актуализиране на Дневник за случаи на насилие и тормоз в училището. Дневникът да включва: дата, клас, участници, вид насилие, ниво, предприети действия, име и подпис на описващия.

Срок: септември 2026 г.

Отг.: психолог

2. Водене на дневник със случаи и процедури за управление на информацията
В него се документират **единствено** ситуацията, съответстващи на **второ и трето ниво според приетата класификация (Приложение 1)**, при които е необходима и намесата на координационния съвет.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: всеки свидетел на насилие

3. Съхраняване на Дневника за описване на ситуации на тормоз и насилие, и съпътстващата документация по случаите.

Срок: до септември 2026 г.

4. Водене на документация на заседанията на КС.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

5. Взаимодействие в кризисни ситуации и при работа в случаи на деца- жертви на насилие.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

6. Анализиране и оценка на ситуацията, описана в Дневника за случаите на тормоз и насилие, и определяне необходимостта от индивидуална работа по случай с ученик, както и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. (Координационният съвет е отговорен за анализа и разпознаването на деца и ученици, които участват и се въвличат в ситуации на насилие и тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието.)

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

7. Инициране работа по случай с детето в училище- индивидуална работа и консултации на ученици- жертви на насилие и на ученици, проявили насилие, след становище на КС, ако насилието е от първо или второ ниво.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: психолог

8. Изготвяне на становище за индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск по смисъла на Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищното образование,

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

9. Предложение, включващо мерки и конкретни интервенции, които могат да бъдат индивидуална, групова работа и други и насочване на ученика към **допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.**

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

10. Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

11. Уведомяване Дирекция „Социално подпомагане“ (Отдел „Закрила на детето“ – ОЗД) и/или полицията при случаи от трето ниво, както и по **преценка при случаи от второ ниво.** (Приложение 3: Кой, кога и къде може да подава сигнал за дете в риск?)

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: всеки свидетел на насилие

12. Включване на представител на институцията (учител на групата/класен ръководител, училищен психолог) в мултидисциплинарния екип, осъществяващ интегрирано индивидуалната работа по случай с дете (според Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция).

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: Директор

13. Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми директора на институцията.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: всеки свидетел на насилие

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи. Съгласно ал.2 «Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.»

14. Работа и дейности за интервенция по смисъла на Програма за превенция и интервенция на агресията и насилието в училище.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: психолог, класни ръководители

Б/ ДЕЙНОСТИ ПРИ ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НИВО ГРУПА/ КЛАС:

Отнасят се до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация (Приложение 1):

I. НА ПЪРВО НИВО «Нарушаване на правилата»:

1. Нива на насилие и тормоз:

- Форми на физическо насилие са, например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост.
- Форми на психическо насилие са например: омаловажаване, клюкарстване, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.
- Форми на сексуално насилие са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст, съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия.
- Форми на кибернасилие са например: обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи и др.), използване на дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.

2. Отговор на институцията:

1. Осъществяване на педагогическа работа – индивидуално, за група деца/ученици или за цялата група/клас от класен ръководител или учител заедно с родител.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: класен ръководител

2. Възстановяване на щети от материален характер, ако има такива.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: класен ръководител

3. Документиране- ситуациите от първо ниво **не се регистрират в Дневника със случаи**, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: всеки свидетел на насилие

4. Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, последствията са по-сериозни, то тогава следва се да предприемат действия, предписани за ситуации от второ или трето ниво.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: всеки свидетел на насилие

3. Последователност на процедурите за интервенция:

- 1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
- 2) Класният ръководител/учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.
- 3) Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя.
- 4) Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя.
- 5) Мерки и действия от страна на класен ръководител/учител – намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите.
- 6) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: учител/ класен ръководител

II. НА ВТОРО НИВО «Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или насилие с по-сериозни последици - тормоз»:

1. Нива на насилие и тормоз:

- **Форми** на физически тормоз са, например,: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса.
- **Форми** на психически тормоз са, например, изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки, отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване.
- **Форми** на сексуален тормоз са, например - сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози.
- **Форми** на кибертормоз са, например, непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение, унизителни за детето снимки/видео, използване на език на омраза, кражба на профили.

2. Отговор на институцията:

1. Уведомяване на директора- на второ ниво действията се предприемат като се уведомява директора.

Срок: постоянен

Отг.: учител/ класен ръководител

2. Уведомяване на родителя (ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например, би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, следва да се уведоми директора, който следва да се обърне към отделите за закрила на детето.)

Срок: постоянен

Отг.: класен ръководител

3. Действията се предприемат от класен ръководител/учител заедно с психолог и/или педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител.

Срок: постоянен

Отг.: учител/ класен ръководител,

психолог,
председател или представител на КС

4. По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция.

Срок: постоянен

Отг.: директор

5. Координационният съвет прави оценка на риска и дава становище за инициране на работа по случай.

Срок: до октомври 2026 г.

Отг.: Координационен съвет

6. Документиране- описание ситуацията на тормоз в Дневника за случаи на насилие и тормоз.

Срок: постоянен

Отг.: свидетеля на случилото се или класния ръководител/учителя

7. Възстановяване на щети при наличие на такива.

Срок: до септември 2026 г.

Отг.: класен ръководител

3. Последователност на процедурите за интервенция:

1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
2. Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, който е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД.
3. Уведомяване на директора
4. Учителят/класният ръководител съобщава на Координационния съвет за случая.
5. Прави се оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се иницира работа по случай.
6. Уведомяване на родител.
7. Мерки и действия – работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая.
8. Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

Срок: постоянен

Отг.: учител/ класен ръководител,

Координационният съвет, Директор, психолог

III. НА ТРЕТО НИВО «Системна злоупотреба, както и ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето за които и да е от участниците в ситуацията»:

1. Нива на насилие и тормоз:

- Форми на физически тормоз са, например, сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие.
- Форми на психически тормоз са, например, сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, клетви, които накърняват сериозно достойнството, публично унижение, ограничаване на движението, склоняване за употреба на психоактивни вещества, включване в антисоциални групи и организации, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на банди, последиците от които нараняват други.
- Форми на сексуален тормоз са, например, съблазняване от друго дете, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение.

- Форми на кибертормоз са, например, повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане и разпространение на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки и видео на детска порнография.

1. Отговор на институцията:

1. Уведомяване на директора.

Срок: постоянен

Отг.: всеки свидетел на насилие

2. Незабавно уведомяване ОЗД и/или органите на полицията.

Срок: постоянен

Отг.: Директор

3. Действията на ниво институция се предприемат от директора заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.).

Срок: постоянен

Отг.: директор, КС

4. Директорът следва да информира отделите за закрила на детето, центъра за социална работа и/или полицията ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура.

Срок: постоянен

Отг.: директор, КС

5. При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата.

Срок: постоянен

Отг.: счетоводител

6. Документиране- ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника със случаи.

Срок: постоянен

Отг.: класен ръководител

7. По тези ситуации се предприема интензивна работа, включваща всички участници; правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със Закона за закрила на детето, Наредба за приобщаващото образование, Закона за предучилищното и училищното образование.

Срок: постоянен

Отг.: Координационен съвет

3. Последователност на процедурите за интервенция:

- 1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
- 2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.
- 3) Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или органите на полицията.
- 4) Уведомяване на родител.
- 5) Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците.

- 6) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. Ако друга организация или услуга е въввлечена в работата с детето или ученика, институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите.
- 7) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

Срок: постоянен

Отг.: учител/ класен ръководител,

Координационния съвет, Директор, психолог

IV. НАСОКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ:

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз.
2. Подход за възстановяване на щетата.
3. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз.
4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността.
5. Действия при насилие на ученик срещу член на екипа на институцията.
6. Действията при насилие на възрастен срещу ученик.

Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата, както и поведението, което е неприемливо. Тези ситуации представляват **първо ниво от приетата класификация (Приложение 1)**. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически измерения.

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз

Задължение на всеки служител на институцията е да се намеси, за да прекрати ситуация на насилие/тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал (от дете, родител или друг служител от училището):

- в случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно; когато има опасност за живота на детето, неговото здраве и физическия интегритет може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място.
- не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на детето, което е нанесло насилието/тормоза и на други деца, защото това може да урони неговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата – свидетели на насилието, към средата, а не към активните участници и потърпевшите в ситуацията на насилие;
- когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка.

2. Подход за възстановяване на щетата

Подходът за възстановяване на щетата се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази посока. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата общност, включително и с децата, и да бъде част от политиката на институцията. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Възстановяването на щетите успешно може да се прилага за материални и нематериални щети. Подходът за възстановяване на щетата изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да

разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от учителя/класния ръководител, педагогическия съветник/психолога. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан:

- като първа стъпка учителят/класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете;

- ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят/класният ръководител разговаря с детето, а детето само предлага как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябва да се съгласи и детето, което е потърпевш от насилието. Този процес се медира от ангажирания в случая учител/класен ръководител, психолог;

- след изясняване на ситуацията и постигане на договореност, учителят/класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка. Учителят може да потърси съдействие и от другите учители, които също да наблюдават поведението на децата и да реагират своевременно. Педагогическият съветник или психолога също може да подпомогне работата на учителя като наблюдава детето във взаимоотношенията му с другите деца и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост;

- при преценка може да бъде насочено към услуги в общността

3. Действия при инцидент, криза или при повторна ситуация на насилие или тормоз

При повторна ситуация на насилие или когато има случай на инцидент или криза се следват предписанията от механизма, описани в Приложение 1. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия:

- при инциденти и кризи се препоръчва работа в групов формат (например работа с цялата група/класа), като кризисна интервенция е от минимум 45 минути до 1 час и 30 мин. в определени рамки – затворено пространство, в което участниците не допускат нови лица, и др. Предлага се пространство, в което да се вентилират емоциите от преживяното и да се даде възможност за преработка. Най-подходящо е тази интервенция да бъде извършвана от психолога.

Честа спонтанна реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата“ и наказване на „насилника“. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от разбиране и емпатия (съпреживяване), за да може то да развие това чувство към другите;

- работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране на умения за справяне с подобно поведение. Важно е учителят/класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;
- погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстници. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се разговаря с него какво точно ще му помогне да се почувства сигурно;
- необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с психолога в институцията;
- не е препоръчително да се прави среща между детето, върху което е упражнено насилието, и детето, което е извършило насилието, с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последствия. При създаване на необходими условия и след съответно обучение на специалистите в училището може да се реализира медиация с цел възстановяване на емоционалната и моралната щета и взаимовръзките между децата.

- наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства, и при необходимост отново разговаряйте с него;
- необходимо е да се работи с наблюдателите не само на нивото на превенцията, но и след ситуация на тормоз;
- не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз, като всички, които са били там, следва да видят какво се прави съгласно правилата на институцията;
- валидират се правилата и етиката на поведението и се подкрепят тези, които са се намесили в защита ценностите на институцията. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще;
- насърчават се отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая;
- при преценка детето може да бъде насочено към услуги в общността.

4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността

Насочването на детето и неговите родители към консултация и психологическа работа следва да се осъществява от психолога/ педагогическия съветник. Насочващият трябва да е запознат с услугите в общността и да даде пълна и конкретна информация на родителите за възможните услуги и програми – къде може да се консултират, колко струват консултациите, какво представляват консултациите, какъв е метода на работа и т.н. Всяко училище следва да имат актуална информация за наличните услуги в общността, като центрове за превенция и консултативни кабинети към местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, центрове за обществена подкрепа, комплекси за социални услуги, общински съвети по наркотичните вещества, програми, предлагани от неправителствени организации и др. Важно е насочването да се направи конкретно и с грижа, за да могат родителите и детето да се възползват, а не да го приемат като мярка за наказание.

Действия при насилие на дете/ученик срещу член на екипа на институцията

Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие.

Оказва се помощ в случай, че има пострадал/пострадали. Детето трябва да бъде отделено с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране/кризисна интервенция.

Уведомяват се родителите на детето.

С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник. Последният дава становище след оценката на проблема и поведението за целите на вземането на решение за последствията от Педагогическия съвет.

Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

5. Действията при насилие на възрастен срещу ученик

При насилие на възрастен над дете незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полиция и се свиква Координационния механизъм за дете в риск.

Училището извършва последователни действия – описани в Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?

С пострадалото дете разговаря психолог/ педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

Освен това на ниво клас при интервенция има:

- ☐ Обсъждане между децата/учениците и учителя на групата/класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.
- ☐ Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/ педагогически съветник и включване на външни специалисти. Може да се организират допълнителни занятия с цялата

група/клас с подкрепата на психолог/ педагогическия съветник. За целта би могъл да се покани и външен за училището.

- ☐ Използване на посредник при разрешаване на конфликта.
- ☐ Провеждане на тематична родителска среща.

V. ПАРТНЬОРСТВО С РОДИТЕЛИ ПРИ ИНТЕРВЕНЦИЯ - ДЕЙНОСТИ

Във всички случаи е необходимо родителите на участващите в ситуацията на насилие или тормоз деца да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от институцията действия за разрешаване на ситуацията. Насоки към учителя за разговор с родителите:

☐ Добре е разговорът да бъде започнат със силните страни на децата и след това да се представи ситуацията. Това ще помогне за свалянето на напрежението още в началото.

☐ Добре е останалите родители от групата/класа също да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението. По този начин се ограничават различни интерпретации и спекулации поради непознаване на ситуацията.

- Родителите трябва да бъдат информирани, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете или деца от тяхна страна са недопустими и само ще задълбочат конфликта.

☐ Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се остави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;

- от разговора могат да бъдат изведени конкретни договорености – кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат. Конструктивно е учителят да дава конкретни препоръки на родителите какво биха могли да направят и да обсъжда дали това е според възможностите им.

- По преценка учителят може да насочи родителите за консултация с педагогическия съветник, или с други специалисти при необходимост.

Насоки за работа с родители, когато не съдействат: В случай че родителите отказват да съдействат или по някакъв начин саботират действията на училището учителят следва да се обърне към координационния съвет и случая да се обсъди.